

Budući da je polazna točka čitavog rada na stjecanju govorne vještine bio film, taj je vizualni stimulus znatno motivirao učenike na aktivno sudjelovanje u radu.

S obzirom na jednostavno rukovanje projektorom i kazetnim filmovima, kratki 8-milimetarski filmovi u kazeti, koji se mogu primijeniti u razne svrhe, obogatili bi i osvježili nastavu stranog jezika. Nadamo se da će domaća izdavačka poduzeća i na tom polju ubrzo pružiti školi pomoć te je opremiti i ovakvim didaktičkim materijalom.

Ljubica Šprajcer

KAKO PRIMJENJUJEM GRAFOSKOP U NASTAVI RUSKOG JEZIKA

Kao jedno od najkorisnijih novih nastavnih pomagala javio se u posljednje vrijeme u našim učionicama — grafoskop. Široka mogućnost primjene tog nastavnog pomagala omogućila nam je da racionaliziramo dragocjenu vrijeme školskog sata i na taj način lakše ostvarimo cilj koji pred nas i pred učenike stavlja nastavni program: usvajanje govornog jezika do te mjere da se učenici mogu njime služiti u svakidašnjim životnim situacijama.

Dakako da rad s grafoskopom zahtijeva od nastavnika više vremena i samoinicijative, ali se to vrijeme ubrzo dvostruko vraća, i to ondje gdje je najpotrebnije — u razredu. Ako uz nove udžbenike budu izrađene i popratne folije za grafoskop, nama nastavnicima bit će posao mnogo lakši, a učenici će dobiti još jedno nastavno pomagalo izrađeno na profesionalnoj razini.

Međutim, praksa uvijek zahtijeva više nego što izdavači stignu ponuditi pa smo se i s tim nastavnim pomagalom morali pozabaviti najprije mi, praktičari.

U ovom kratkom prikazu željela bih iznijeti nekoliko primjera primjene grafoskopa u nastavi ruskog jezika, koji bi mogli poslužiti kao doprinos iskustvu onih koji ga upotrebljavaju, kao i poticaj da se to korisno pomagalo što više primjenjuje.

Folije za grafoskop u nastavi ruskog jezika podijelila sam u nekoliko skupina, i to prema etapi sata u kojoj ga primjenjujem i prema tipu sata na kojem ga primjenjujem.

Kako objašnjavanje domaćih zadataka i kontrola ispravnosti zahtijevaju prilično mnogo vremena, odlučila sam da dio zadataka prenesem na folije kojima se služim pri objašnjavanju (u završnoj etapi sata) i provjeravanju (u početnoj etapi slijedećeg sata). To su uglavnom zadaci tipa dopunjavanja, sastavljanja pitanja prema slikama, tipa uspoređivanja i sređivanja i drugi. Za svaki zadatak izrađuju se dvije folije: osnovna, u kojoj je ispušteno rješenje, i dodatna, na kojoj su ispisana samo rješenja (drugom bojom ili potcrtana). Metodski postupak pri objašnjavanju zadataka razlikuje se od onoga pri provjeravanju. U prvom slučaju projicira se folija bez rješenja — učenici rješavaju rečenicu po rečenicu. Ako nastavnik osjeti da je učenicima nešto teže, objašnjava im projicirajući i rješenja. Pri provjeravanju zadatake projicirat ćemo učenicima obje folije odjednom: oni ispravljaju zadatake, a zatim utvrđujemo koliko je bilo pogrešnih odgovora.

Na primjer, za uvježbavanje promjene zamjenica možemo zadati ovu vježbu ispisanu na osnovnoj foliji:

Задание: Поставьте местоимение он в нужном падеже:

У много друзей.

Они любят

Я подошел к

Я дал книгу

Мы поблагодарили

Na dodatnoj foliji ispisat ćemo drugom bojom ili potcrtano samo rješenja na taj način da se poklapaju s praznim mjestom na osnovnoj foliji.

..... него

..... его

..... нему

..... ему

..... его

Za razumijevanje leksike možemo se poslužiti ovim tipom zadataka ispisanim na osnovnoj foliji.

Zadatak. Sastavite razgovor između Dana i Noći na taj način da pravilno poredate zadane rečenice:

День и Ночь

- А как будут звать тебя завтра?
- Ночь, как тебя зовут? — спросил День.
- Тоже Ночь.
- Как зовут? Ночь.
- А как звали теб вчера?
- А меня сегодня зовут Вторник, завтра будут звать Среда, а вчера звали Понедельник, — сказал День.
- Завтра тоже будут звать Ночь.

Na dopunskoj foliji ispisat ćemo rješenje.

День и Ночь

- Ночь, как тебя зовут? — спросил День.
- Как зовут? Ночь.
- А как будут звать тебя завтра?
- Завтра тоже будут звать Ночь.
- А как звали тебя вчера?
- Тоже Ночь.
- А меня сегодня зовут Вторник, завтра будут звать Среда, а вчера звали Понедельник, — сказал День.

Budući da uz udžbenik ruskog jezika za V razred kao ni uz ostale udžbenike ruskog jezika ne postoje u prodaji gotove zidne slike ili bilo kakvi crteži, pri obradi vokabulara i prezentiranju situacije redovito se služimo crtežima izvedenim na grafoliji, i to od V do VIII razreda.

Pri obradi riječi i izraza koristim se crtežom na taj način da uz crtež napišem izraz koji je prekriven dok učenici ne usvoje izgovor, a zatim ga otkrijem i učenici ga zapisuju u bilježnice. Takav način obrade leksike pogodan je zato jer nastavnik ne gubi vrijeme u razredu crtajući i zapisujući izraze na ploču te može lakše kontrolirati rad učenika.

Uz tekst *В универмаге* u VI razredu možemo, na primjer, izraditi na foliji sliku iz udžbenika, str. 66, i iskoristiti je pri prepričavanju teksta i postavljanju pitanja za razumijevanje teksta. Ispod slike možemo izraditi crteže predmeta i izraza koji su novi u tekstu, npr.:

рубашка в клетку

рубашка в крапинку

U VIII razredu, kad se učenici upoznaju s raznim predjelima Sovjetskog Saveza, mogu se često upotrijebiti folije s jednostavnijim shematskim crtežima i slijeпа karta Sovjetskog Saveza, u koju se upisuju nazivi pokrajina, gradova, rijeka, mora i jezera o kojima se u tekstu govori. Ti crteži moraju biti jednostavni, a mogu poslužiti i za ponavljanje i provjeravanje lek-sike.

Jezične strukture vježbaju se najprije govorno u kontekstu, u obliku tzv. *mini-dijaloga*. Tako npr., možemo uvježbati deklinaciju imenica u VIII razredu pomoću govornih vježbi, time da učenici vode razgovor u parovima, prema modelu koji dajemo pomoću grafoskopa. Uz model kao poticajne riječi, koje će se kroz razgovor izmjenjivati, dajemo sve imenice koje treba uvježbati u raznim padežnim oblicima, npr.

Model:

1. А Кого ты ждёшь?

В Я жду мать.

(бабушку, тётю,
подругу, дочь).

2. А Ты обрадовался матери?

В Да, я очень обрадовался матери.

(бабушке, тёте,
подруге, дочери).

3. А Ты ехал с матерью?

В Да, я ехал с матерью.

(с бабушкой, с тётей,
с подругой, с дочерью).

Da bismo sistematizirali tako usvojene padeže imenica, u ovom slučaju prije svega imenice *мать* i *дочь*, izradit ćemo dvije osnovne folije: jednu za jedninu i drugu za množinu, a na dopunske ćemo ispisati promjenu imenica *мать* i *дочь*, pazeći da se te riječi uklope u sadržaj rečenica na osnovnim folijama.

Na primjer, za jedninu na osnovnoj foliji zapisat ćemo rečenice:

..... работает на кухне.
И много дел.
Он обрадовался
Он любит свою
Они довольны
Все говорят о

Na dodatnoj foliji bit će samo rješenja ispisana drugom bojom ili potcrtana.

U obradi te gramatičke kategorije najprije stavljamo osnovnu i dopunsku foliju zajedno, ali ih obje prekrijemo. Pitanje formuliramo tako da od učenika dobijemo odgovor predviđen na foliji

(Мать работает на кухне. Кто работает на кухне?)

Nakon učeničkog odgovora otkrivamo 1. rečenicu, a učenici je zapisuju u bilježnicu, postavljaju padežno pitanje da bude odgovor *мать*, potcrtavaju tu riječ i zaključuju u kojem je padežu.

Na taj način obrađujemo sve padeže. Zatim na osnovnu foliju stavljamo drugu dodatnu (*дочь*) i ponavljamo isti postupak. Učenici izvedu zaključak da se te imenice jednako mijenjaju, da dobivaju sufiks — *ер* — a da su nastavci isti kao kod imenice *дверь*.

Na isti način obrađujemo množinu.

Na istoj osnovnoj foliji možemo utvrđivati i ostale imenice ženskog roda koje označavaju bića i mogu se uklopiti u sadržaj rečenica na foliji (npr.: *бабушка, тетя, подруга*), pri čemu učenici treba da uoče specifičnosti promjene tih imenica.

Grafoskop nam pomaže i u provođenju kontrolnih zadataka za provjeravanje i kviz-testa koje možemo izraditi na foliji za čitav razred ili po skupinama A—B pazeći da zadaci budu primjereni učenicima (A skupina bolji učenici — B skupina lošiji).

Ako uzmemo u obzir sve prednosti rada s grafoskopom — racionalizaciju vremena, mogućnost primjene folija u paralelnim odjeljenjima, održavanje koncentracije učenika i radne discipline i osamostaljivanje učenika — nastojat ćemo da nam grafoskop bude ne samo povremeni gost nego stalan pomoćnik u radu.

Nada Cesar

OBRADA DIJALOGA U VIII RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Nastavnici stranog jezika služe se u svom radu raznim metodskim postupcima, a to im omogućuje sve veći izbor nastavnih sredstava i pomagala. Praćenjem stručne literature i čestim prisustvovanjem seminarima usavršavaju se u raznim oblicima nastavnog rada, što znatno pridonosi i poboljšanju kvalitete nastave stranog jezika u školi.